

Doktorerar i Umeå på sekelgammal sexualdebatt

SUNDSVALL (TT)

Den mycket intensiva sexualdebatt som fördes mellan 1880 och 1910 har oerhört mycket att lära nutidsmänniskorna.

Det hävdar Hjördis Levin, som forskar kring den heta debatten om födelsekontroll vid förra sekelskiftet.

På fredag försvarar hon en doktorsavhandling i ämnet vid historiska institutionen i Umeå.

– Krafter i samhället började redan 1880 att ifrågasätta den vedertagna uppfattningen att ingen skulle gifta sig och bilda familj förrän försörjningsgarantierna var säkrade, berättar Hjördis Levin för TT.

– De förordade i stället en större sexuell frihet som dock skulle bygga på en ansvarsfull födelsekontroll. De betraktade det som en oacceptabel situation att män kunde gifta sig först när de nått 40–50-årsåldern och då ofta valde 20-åringar till brudar. Snedbalansen hotade samhället.

Bakom återhållsamhetsläran låg engelsmannen Thomas Robert Malthus och de nya tankegångarna döptes därför till nymalthusianism.

● Sedlighetsivrare

Sedlighetsivrarna hävdade att om ett samhälle godtog lösa förbindelser skulle det leda till en dramatisk stegring av könssjukdomar, aborter, barnamord och självmord. Nymalthusianisterna förfäktade tvärtom att en friare syn på sex skulle rensa rent i snuskträsket, avskaffa prostitutionen och öppna vägarna mot en njutbarare existens för alla.

● ”Båda hade rätt”

– Med facit i hand kan man säga att inget är nytt under solen, säger Levin. Båda världsåskådningarna hade faktiskt rätt på sitt sätt, men visst har debatten för mellan 90 till 110 år sedan mycket att vägleda om när det gäller försöken att lösa dagens bekymmer med överbefolkning, sexuellt övervåld och abortproblematiken.

– Det är bland annat detta jag skall försöka bevisa vid fredagens disputation.

Debatten då ledde till inrättandet av en ny preventivlag 1910. Den avskaffades 1938, då den ansågs hindra en ändamålsenlig sexualupplysning.

ERIC BOBERG